

CUVÂNT-ÎNAINTE

Atunci când întocmești o antologie reprezentativă de povestiri de William Faulkner, singura restricție valabilă este cea geografică. Cu o singură excepție – *Castor*, care se inspire din experiența Primului Război Mondial, când Faulkner a luptat în cadrul Forțelor Aeriene Regale ale Marii Britanii – toate aceste povestiri sunt localizate în împrejurimile orașului Oxford din statul Mississippi, locul de naștere al autorului, dar și locul unde și-a petrecut întreaga viață. Spiritul lor este acela al unui Sud nerefăcut, iar substanța lor se trage din viețile chinuite și încremenite în evoluție ale oamenilor aflați încă în umbra nenorocirilor Războiului nostru Civil.

Datorită frecvenței cu care apare în antologii, *Un trandafir pentru Emily* și-a câștigat recunoașterea generală drept una dintre cele mai morbide și mai obsedante povestiri din literatura americană. Imediat după ea în alegerea

editorilor vine *Câinele*, un alt tur de forță macabru, cu un final plin de o ironie amară.

Ca studiu asupra fricii primitive, *Soarele acela din amurg* redă intensitatea extremă a terorii, pe când *Septembrie pârjolit* ilustrează sălbăticia cruzimii pe care o simte o mulțime pornită spre linșaj.

Scrisă mai târziu, *Toamna în Delta* reprezintă invocarea retrospectivă de către un bătrân al Sudului ce și-a avut scurtul său moment de glorie, iar apoi o lungă și lentă descompunere. Mult mai răzbunătoare în spirit și-n literă este *Incendierea hambarului*, o povestire plină de dramatism despre resentimentele nemărturisite și despre răzbunarea plină de ură. În fine, ar mai fi *Mireasma de verbină*, o evocare în tradiție romantică a unor oameni mândri care încercau, chiar și după Războiul Civil, să creadă în propria lor invincibilitate.

Aceste opt povestiri reflectă profunda iubire, dar și scârbă, tandrețea, dar și disprețul, identificarea, dar și respingerea pe care William Faulkner le-a manifestat față de tradițiile și față de felul de viață din propria lui parte de lume.

Saxe Commins

Aprilie 1945

UN TRANDAFIR PENTRU EMILY

1

Când a murit domnișoara Emily Grierson, întregul nostru orașel a participat la înmormântarea ei: bărbații dintr-un fel de atașament plin de respect pentru un monument căzut, femeile în general din curiozitatea de a vedea cum arată interiorul casei ei, pe care nimeni, cu excepția unui servitor bătrân – o combinație de grădinar și bucătar –, nu-l mai văzuse de cel puțin zece ani.

Era o casă mare de lemn, pătrătoasă, ce odată fusese albă, decorată cu cupole și spirale și balcoane ondulate în stilul excesiv de frivol al anilor șaptezeci, așezată pe ceea ce fusese odinioară strada noastră cea mai selectă. Dar garajele și mașinile de egrenat bumbacul invadaseră și șterseseră chiar și augustele nume ale aceluiași cartier; doar casa domnișoarei Emily fusese lăsată în picioare, înălțându-și descompunerea îndărătnică și cochetă deasupra căruțelor cu bumbac și a pompelor

de benzină – o oroare printre alte orori. Iar acum domnișoara Emily plecase să se alăture reprezentaților acelor nume auguste acolo unde zăceau ei, în cimitirul presărat cu cedri, printre mormintele ordonate și anonime ale soldaților Uniunii și ai Confederației ce căzuseră în bătălia de la Jefferson.

Cât timp trăise, domnișoara Emily fusese o tradiție, o datorie și o grijă; un soi de obligație ereditară moștenită de oraș, datând din acea zi din 1894 când Colonelul Sartoris, primarul – chiar părintele decretului ce spunea că nici o femeie neagră nu are voie să apară pe străzi fără să poarte șorț –, o scutise de taxe, dispensa intrând în vigoare începând cu moartea tatălui ei și fiind valabilă pe vecie. Nu că domnișoara Emily ar fi acceptat vreo pomană. Colonelul Sartoris inventase o poveste ce implica o anumită sumă pe care tatăl ei o oferise orașului, orașul găsimd de cuviință să i-o restituie în acest fel. Numai un bărbat din generația Colonelului Sartoris și cu un mod asemănător de a gândi ar fi putut inventa o asemenea poveste, și numai o femeie ar fi putut-o crede.

Când din generația următoare, cu ideile ei mai moderne, au început să se aleagă primari

și consilieri municipali, înțelegerea respectivă a dat naștere unei anumite nemulțumiri. În prima lună a anului i-au trimis un aviz. A venit și februarie, iar din partea ei, nici un răspuns. I-au trimis o scrisoare oficială, cerându-i să se prezinte la biroul șerifului când îi va fi cu putință. O săptămână mai târziu, i-a scris chiar primarul, oferindu-se să-i facă o vizită sau să-i trimită mașina și a primit răspuns pe o bucată de hârtie învechită, cu o caligrafie subțire, cursivă, în cerneală spălăcită, rezultatul fiind că n-a mai trebuit să se prezinte deloc. Avizul de taxă era și el inclus în plic, fără nici un comentariu.

Au convocat o ședință specială a Consiliului Municipal. Au trimis la ea o delegație care a bătut la ușa dincolo de care nu mai trecuse nici un musafir de când ea încetase să mai predea ore de pictură pe porțelan cu opt sau zece ani în urmă. Au fost conduși de bătrânul negru într-un hol întunecat, de unde o scară urca într-un întuneric și mai adânc. Mirosea a praf și a nelocuit – un miros umed, de închis. Negrul i-a condus în salon. Era mobilat cu piese masive, îmbrăcate-n piele. Când negrul a ridicat obloanele uneia dintre ferestre, au observat că pielea era crăpată;

iar când s-au așezat o peliculă subțire de praf s-a ridicat lent deasupra coapselor lor, învârtindu-se cu mișcări leneșe în unica rază de soare. Pe un șevalet aurit, murdar, din dreptul șemineului se afla un portret în creion al tatălui domnișoarei Emily.

S-au ridicat când a intrat – o femeie mică și grasă îmbrăcată în negru, purtând un lanț subțire de aur ce-i cobora până spre mijloc și se pierdea în cingătoare, sprijinindu-se într-un baston de abanos cu mânerul poleit în aur. Avea oase mici și ascuțite, probabil de-asta ceea ce ar fi făcut ca alt om să pară plinuț la ea dădea impresia de obezitate. Părea umflată, ca un cadavru scufundat mult timp în ape stătute, și avea aceeași paloare. Ochii ei, pierduți în șanțurile de grăsime ale feței, păreau două bucățele de cărbune înfipte într-o grămadă de cocă, așa cum se plimbau de la un chip la altul în timp ce musafirii dădeau glas doleanței lor.

Nu i-a invitat să ia loc. A rămas doar în cadrul ușii și a ascultat în tăcere până când purtătorul de cuvânt s-a poticnit brusc. Apoi s-a auzit ceasornicul invizibil ticăind la capătul lanțului din aur.

Vocea îi era seacă și rece.

— Eu nu am taxe de plătit în Jefferson. Colonelul Sartoris mi-a explicat. Unul dintre voi ar putea să caute în arhivele oraşului şi să vă satisfacă curiozitatea.

— Păi, am căutat. Noi suntem oficialităţile oraşului, domnişoară Emily. Nu aţi primit o înştiinţare de la şerif, semnată de el?

— Am primit o hârtie, da, a răspuns domnişoara Emily. Probabil că el se consideră şeriful... Eu nu am taxe de plătit în Jefferson.

— Dar nu există nimic în arhive care să ateste asta, vedeţi dumneavoastră. Noi trebuie să ne supunem...

— Vorbiţi cu Colonelul Sartoris. Eu nu plătesc taxe în Jefferson.

— Dar, domnişoară Emily...

— Adresaţi-vă Colonelului Sartoris. (Colonelul Sartoris murise de aproape zece ani.) Eu nu am taxe de plătit în Jefferson. Tobe! Negrul şi-a făcut apariţia. Condu-i pe aceşti domni.

2

Aşa i-a biruit, întreaga lor armată, călare şi pe jos, tot aşa cum îi biruise pe părinţii lor cu treizeci de ani în urmă în legătură cu mirosul.

Asta se întâmpla cu doi ani după moartea tatălui ei și la puțin timp după ce iubitul ei – cel despre care credeam c-o s-o ia de soție – o părăsise. După moartea tatălui, începuse să iasă foarte puțin; după plecarea iubitului ei, oamenii n-o mai vedeau aproape deloc. Câteva doamne au avut curajul de-a o vizita, dar n-au fost primite, iar singura formă de viață din locul acela era Negrul – tânăr pe atunci – ce ieșea și intra cu un coș pentru cumpărături.

— De parcă un bărbat – orice bărbat – ar putea avea grijă de o bucătărie așa cum se cuvine, spuneau doamnele; așa că nu au fost surprinse când a apărut mirosul. Era încă o punte între lumea ordinară, a vulgului și măreția, puternica familie Grierson.

O femeie, vecină, s-a plâns primarului, judecătorul Stevens, un bătrân de optzeci de ani.

— Dar ce ați vrea să fac eu în legătură cu asta, doamnă? a întrebat el.

— Păi, să-i trimiteți vorbă să înceteze, a răspuns femeia. Nu există nici o lege în legătură cu asta?

— Sunt sigur că nu e cazul, a spus judecătorul Stevens. Probabil e vorba doar de un șarpe sau un șobolan pe care l-a omorât negrul ăla al ei în curte. O să vorbesc cu el.